سوال نمبر ۲

خوشحال خان خټک:

خوشحال خان په پښتو ژبه کښې تر ټولو نوزبات همه گیر شخصیت دے. خوشحال خان هم شاعر وو هم ادیب. د توری وهال سره ئې هم دوستي وه او د جنګ و رباب سره ئې هم مینه لره. د ژوندداسي امرخ لشته چې خوشحال بابا پکښې پښتو د تورو ژبې سره سر په سر نه دي ورزولي. په لنبا کښې دا چې په پښتو شعر و ادب د بابا ترمره احسان دی دومره دل ما لشته لکه چې خوشحال بابا وائي:

که د علم که د نثر که د خط دے
په پښتو ژبه مې حق دے بې حسابه
نه پخوا پکښې کتاب وه نه ئې خط وه
دا دے ما پکښې تصنیف کړل څو کتابه

د شاعرلنډا پیژندګلو:

خوشحال بابا سرائې

Date:________ Day:________

اکوړه کښې د شهباز خان کره په کال 1022 ه

کښې زیږیدلے وه

لکه چې د خپل ځان تعارف داسې کوي چې

زه خوشحال د شهباز خان یم چې تورزن یم کان په کان
څو شهباز خان د یحیی خان وه چې بل نه وه هسې ځوان
یحیی خان د اکوړې وه چې په توره شو سلطان
د هجرت یو زر دوه ویشت سن وه چې زه راغلم په جهان

خوشحال بابا شاعري:

د خوشحال بابا د شاعرۍ

څلور ښکاره اړخونه دي

ښاغلي عبدالحی حبیبي صیب وائي چې د خوشحال

شاعرۍ د معنی و مضمون دواړو په لحاظ دومره

جامع ده چې موږ ګ ورته د ادب یو لوی

استاد او پیشوا ویلې شو

① د خوشحال خان اخلاقي شاعري

اخلاق) هغه

شاعري ده چې په کوم کښې د فرد تربیه وي.

د اخلاقو درس وه یلبني یا کښې نصیحت وي

د خوشحال خان په شاعرۍ کښې لوا هم

برخه اخلاقي شاعرۍ هم ده

د مصلحت پاره کښي نصیحت :

پېنډې سورې مېزدې واوره تورزنه
اسانه بڼه د سر ننګ نه
مصلحت مه پرېږده د خپله لاسه
کم به خپل راز پرې د زړه دننه

لوبل ځي کښې وائي چې

د مخالفه تر قضا ګرانه دا قضاده
چې قضا شي د خلکو مصلحت

جرګې اهمیت پاره کښي وائي:

بېزوبست د کائنات دي په جرګو
لوتر سله صدقه شه سل تر زرو
هرنا اهل مړه ځه زړه له جرګو :
د جرګو لذت نه دې ترشکرو

محبتونه مقابله کولو درس :

په جهان کښي له ځوانان دي هم هغه دي
چې د سختۍ وته ولېږي ځانونه

لوبل ځي کښې وائي چې

Date: ____________ Day: ____________

له آسمان دې د زمرې په څوله کښې ورکړم

د زمرې په خوله کښې مه پرېږده همت

② د خوشحال خان عشقیه شاعري

د خوشحال بابا د عشقیه

شاعرۍ دا لوئي خصوصیت دی چې د محبوب په

ستائینه او د خپلې مینې په اظهار کښې هم خپل ځان

نه غورځوي بلکه خپل اوچت او لوړ شخصیت

څرګندوي

د سحر باد لاړ په چمن بیا ګړ ~~پې~~

په چمن کښې د ګلو رنګ ګلونه واکړم

خوله مې ډکه شوه له شهدو په شکرو

چې سحر مې سا دلبر اوه بې ټناکړم

محبوب ته د خپل خون اجازت ورکوي وائي

ورته چې:

که زه نه وی تا به ځان لره بل څوک

په پالنګ په دې دا هسې درختل توک

دې محبوبیانې څیرو دی ا خپسي

وې ماځوندې به نه وی لا یعقل څوک

ته مې وژنې د قصاص اندېښنه مه کړه

د خپل خون په تور به ونیسم بل څوک

Date:________ Day:________

د محبوب په زلفو سره هم بیلي:

یا به ستا زلفې د لیمه په لاس کښي
یا به سر ورباندې بایلم دوه ویناده

د محبوب تعریف په دې ډول کوي:

دالف غوندې نه په قامت سم کړي
خدای زما د زړه په سر باندې دځم کړي
دګلزار د صبح ګلزار سره سم نه دی
چې زلفان يې په سپین مخ باندې خم کړي
دهجران ورځې لیکي په ~~شمال~~ شمار د عمر
دوځا ګاتیه عدل مه ستم کړي

قامي شاعري: (3)

د خوشحال بابا قامي شاعري
قبل قام سره مب الوطنه، آزادي، خودداري
او اصلاحي رحجانا نو نه ډکه ده:

خوشحال بابا وائي چې پښتنو کښې اتفاق نشته

هره چاره د پښتون تر مغل ښه ده
اتفاق ورسره نشته ډیر ارمان
که توفیق د اتفاق پښتا نه موجي
زوړ خوشحال به دوباره شي په دا ځوان

Date:

Day:

یو بل مې کېنې واکې چې

تیره مې اولیه دا خلم تر سوات
پښتون مې اولیه د لوې لوې ذات
عقل و همت مې د چا و نه لیه
په بیر ته دا غم نا ست یم ملامات

د دے اتفاقي په حقله یو بل مې کېنې وائې چې

پښتانه وا په بر خوئې دي
کور یه کور کاندي عور زوې
یو چې سر کاندي په یو رته
بل ئې وژي مې مغزي

⑥ رزمیه شاعري:
هغه برخه چې کوم کېنې د جنګ
جګړې او توري ذکر وي۔ رزمیه شاعري
د خوشحال خان د شاعرۍ یو اهمه برخه ده

کله چې بابا د بهر جېل نه خلاص شو و وئیل چې

یس له بېړه دې دا عزم
د خوشحال د خاطر جزم
یا ټیولي فتح ملې ته
یا مغلو سره رزم

Date:____ Day:____

د مغل بې قدرۍ او د پښتنو بې ننګۍ ذکر کوي

مغل بې قدره پښتون بې ننګه
توبه له توري توبه له جنګه
ټيپې په لاس کښې په نظام يو لښي
ناست په مسجد کښې مرد ترسنګه

بابا وائي چې د پښتنو د توري د خلاصي په بل کار لښه

پښتانه په بل څه فکر کړي نه پوه دي
چې له توري خلاصي نشته په بل کار

د خپل جنګي صلاحيتون اظهار داسي کوي

لا تر او سه تې ما غز په قرار نه دي
چا چې ما سره و هلي سر په سنګ دي
لا په خوب کښې په لرزه پريوځي له کټه
چې د جانر غونه زما د توري سرنګ دي

Date: ________ Day: ________

سوال نمبر 4

~~د شاعر~~

د غني بابا لنډ پیژندګلو

بابا په کال 1914ء

کښې د فخر افغان خان عبدالغفار خان کره د چارسدې په اتمانزو ملکي کښې زېږېدلے وو.

تعلیم:

د نیشنل هائی سکول پېښور نه د ابتدائي تعلیم نه پس د اتمانزو هائی سکول کښې داخل شو دلسم نه پس جامع ملیه دهلی ته لاړو

په کال 1928ء کښې انګلستان ته لاړو

هلته ئې د آرټس علم حاصل کړو بیا په کال 1931 کښې امریکې ته کیمیکل انجنیرنګ تعلیم حاصلولو په غرض لاړو.

غني خان د ادب دنیا کښې

غني خان په ادبي

دنیا کښې د لیوني فلسفي په نوم یادیګي. د غني خان شاعري لوړه فلسفه ده چې "اباسین یوسفزئي" صیب وائي چې د غني خان په شاعري به خلک روه دزي سوه کاله پس پوهیګي.

Date:________ Day:________

د غني د مرګ فلسفه:

نه مېنم نه مېنم یاره مرګ ابتدا د هستۍ نه دی
خلا هیڅ شراب په جام کښې انتها د هستۍ نه دی
چې ما بیام د کومې شېبې وې نو د هغې سبا هم دی
چې رڼا وي تیاره هم وي چې تیاره وي رڼا هم وي
چې لو نه وي پل هم نه وي او که وي نو وي په دواړو
دې دریاب له چرته تښتې دلې بله لوري غاړه

مرګ جانان سره د ملاقات ذریعه ګڼلې:

مرګ لویه نیکي وه چې نا وکړه د انسان سره
مرګ هغه نیته وه چې جانان کېښود جانان سره

د مرګ وېره له نه وي ژوندون به تېر نه کړي ځوان کال
فراق لي مله څونبس) وي چې ځوان وخلې وصال

عجبه فلسفه،

زړه مې واخوو به نال کښې
د جرمات کوټې لالهم
د ملا په پښو مې کېښود
ماوې دا مې صدقه دا
ملا مخ زمانه واړاو
وې د ماڅه دې سناتالي کښي

Date:__________ Day:__________

نه پلاو دی نه قرطي ده
نه حلوا نه فالوده ده
دا د رب سره د مینې
نا داعشق نه قیصه ده
ویره ویره د قهار نه
د ایمان اصلي حصه ده

ما خپل تال ځکه د غولو لو
د قاضي دربار له لوړو
ما وې اے د نبو او بدو
اے د تورو سپینو خانه
داځ ای زما قبوله ~~پیمانه~~
په نامه کړه د جانان
قاضي سترګې کړې پټې
سرې بندي مخ پریشانه
وې افسوس زمانه ورک دې
داچې نه غواړې زمانه
زه خو زور یم د انسان
زه سرور د آدم بچ نه یم
د غه تول زما امیر دی
د تلل می فلسفه ده

فلسفې د ملک ولاړو
وو چاپیره تری عالم

د خور سپین مثال په لاس
جدا کړل لې زبان وکړم
فلسفې کړې سترګې پټې
~~شونډې~~ خله مسکې سترګې روڼانه
خپې خپرې د نم لاندې
د انملي ناګهانه

دې د خود په میخانه کښې
ستا د څکلو شراب نشته
چې د مینې ساز بېرې واورې
د لته نغمه رباب نشته
ستا نظر جدا نظر دی
ستا جهان جدا جهان دی
دا ټول عقل زما واخله
نو بدل کښې دا له راکړه
لږ قطره د خپل ارمان
نه چې مخ د دنیا واړو
د دنیا چغې کړې باګل دې
تا ناوان کړې کته وکړه
مونګ به کته کښې ناوان

وا به وا به تورګړ مسته
د دلبر دښتان قصه د
د مجنون او د جانان د
ته عجیبه فلسفه دړ

غني بابا یو بل ځای کښې وايي چې

اې دلبرو ستاسو ښکلا مونځ نه که مستي نه
حسن جوړ بدل نه دی که حسن پرستي نه ده
نه د مستي نه ده نو زړه پاک نه له کښه خوارې
د دریاب غوږول له سمندر هومره سینه خوارې

منصور د دریاب زړه کښې ځي نه کو ځي ورنه
وائي.

منصور ځکه څو په دار اوختي
چې د اشنا راز دې څرګوله یوړو

خلاصه بحث:

لنډا دا چې غني بابا د پښتو یو لوی فلسفي شاعر دی، ده هغه چې په کم عمر د مرګ تصور بیان وي هغه د ده هغه ثاني نشته - ده په عجبه فلسفه لنظم کښې هغه ډېر خیسته او په فلسفیانه انداز کښې د الله سره مینې اظهار بیان کړی دی. هو ټګل د ورنکلي شو غني بابا د پښتو د جدید دور یو لوی فلسفي شاعر دے -